అమ్మాయిలూ జాగ్రత్త

- మాదిరెడ్డి సులోచన

(ఆంధ్రజ్యోతి దీపావళి ప్రత్యేక సంచిక 1979)

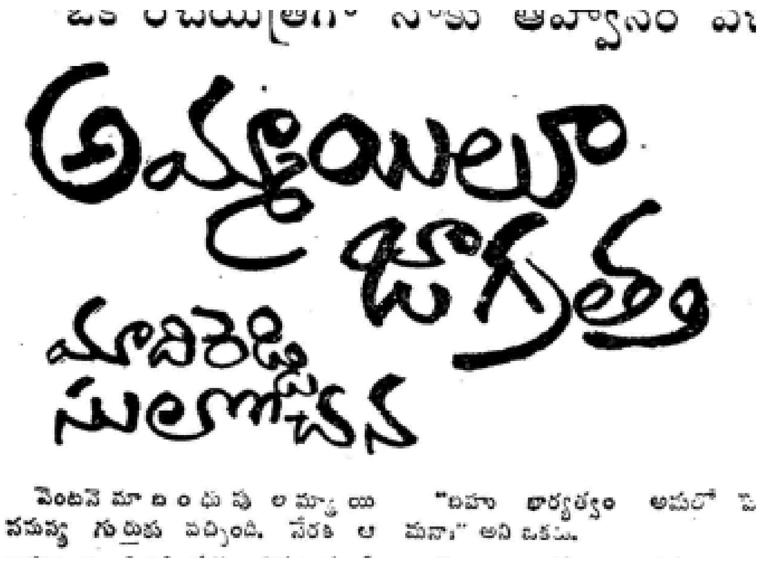

"భారతదేశంలో స్త్రీస్థానం" అనే ప్రధానాంశం తీసుకుని, మహిళల సమస్యలు పరిశీలించడానికి కేంద్ర ప్రభుత్వం కొందరు సభ్యులను పంపింది.

ఒక రచయిత్రిగా నాకు ఆహ్వానం వచ్చింది

వెంటనే మా బంధువులమ్మాయి సమస్య గుర్తుకు వచ్చింది. నేరక ఆ అమ్మాయి వివాహితుడు, బిడ్డల తండ్రి అయిన పురుషుడికి మనసు ఇచ్చింది. మనవు ఆడింది. మొదటి భార్య భర్తపై కేసు పెట్టింది. మన వివాహపు చట్టం ప్రకారం భార్య అయితే తప్పుకాని ఉంపుడు కత్తె అయితే తప్పులేదట. ఎంత చెడ్డా భర్త కదా అని ఈ అమ్మాయి అతనికి ఉంపుడు కత్తెగా ఉంటున్నానని అంగీకరించింది. అది తలచుకున్నప్పుడల్లా నాకు అదోలా ఉంటుంది.

ఆ రోజు జరిగిన గోష్టిలో 'వరకట్నం' , 'స్త్రీ ధనం ' 'స్త్రీలు – ఉద్యోగాలు' ఇంకా ఎన్నో సమస్యలు చర్చించాము. చివరిగా నా సందేహం వెలిబుచ్చాను.

"కొందరు యువతులు కారణమేదయితేనేం వివాహితులయిన పురుషులను వివాహం ఆడితే వారికి ఏ విధమయిన రక్షణ కల్పిస్తాము?" అన్నాను. నా సమస్య సాంతం విననేలేదు.

"బహు భార్యత్వం అమల్లో పెట్టమనా?" అని ఒకరు.

"అబ్బ కథల్లో ఇలాంటివి కనిపిస్తున్నాయిగాని గాని. అమ్మాయిలు పిచ్చివారా వారు వివాహమయినవాడిని తిరిగి వివాహమాడడానికి?" అని ఒకరు.

"లేని సమస్యలు సృష్టించకండి. మీ కథల్లో ఇలాంటి సమస్యలు సృష్టిస్తే కథ మంచి మలుపు తిరుగుతుంది" అని వేరొకరు తేలికగా తమ అభిప్రాయాలు వెళ్ళడించారు. దాంతో ఆ సమస్య అడుగున పడిపోయింది. నాకేదో అసంతృప్తిగా ఉంది. కథకురాలినయినందుకు విచారపడ్డ క్షణం అది. మనం ఏం చెప్పినా కథలుగా భావించేవారికి ఏం చెబుతాం? అనవసరంగా వెళ్ళానేమో అని బాధపడ్డాను. ఇంటికి వచ్చి టీ తాగుతుండగా నా ప్రాణ స్నేహితురాలు రేణు పనిమనిషి వచ్చింది.

"అమ్మ మిమ్మల్ని వెంటనే రమ్మన్నారమ్మా."

భర్త మెడికల్ రిప్రజెంటేటివ్. పనిమీద బొంబాయి వెళ్ళాడు. చంటిపాపతో ఒక్కర్తె ఉంది. పాప తుమ్మినా భయమే తనకు. అందుకే కబురు చేసి ఉంటుంది.

"పాపకు సుస్తీ చేసిందా?"

"లేదమ్మా. ఆడుకుంటోంది. యెవరో బంధువులు వచ్చారు" అన్నది.

నాకు తెలుసు. ఎవరయినా నన్ను చూస్తామంటే, తను తీసుకు రాలేని పరిస్థితుల్లో కబురు చేస్తుంది. మా ఇద్దరికి అరమరికలు లేవు.

"చూడమ్మా నీ విసినకర్రలు" అంటుంది.

డాక్టరు. అందునా ప్రతి పని శ్రద్ధగా చేసుకునే ఇల్లాలు. సమయమే దొరకదు. నా మనసులో ఉన్న అసంతృప్తి కూడా నన్ను రేణూ దగ్గరకు వెళ్ళమని తొందరపెట్టసాగింది. కొద్దిసేపు విశ్రాంతి తీసుకుని బయలుదేరాను.

రేణు బయటి వరండాలో ఆదుర్దాగా చూస్తూ నిలబడింది.

"రా క్రాంతీ నీ కోసమే చూస్తున్నాను" ఆమె కళ్ళు నీటితో నిండాయి.

"ఏమిటి రేణూ?" నా చేయి పట్టి పడక గదిలోకి లాక్కుపోయింది తలుపులు వేసింది.

"క్రాంతీ! ఉదయమే ఒక స్త్రీ ఏడేళ్ళ అమ్మాయితో వచ్చిందే. తను రాఘవ భార్యనని ఏడుస్తుంది. మొదట మతి భ్రమించిందేమో అనుకున్నాను. ఇద్దరూ తీయించుకున్న ఫోటో ఉందే" దాదాపు ఏడ్చినంత పనిచేసింది రేణు. రాఘవ దాని భర్త. ఏ భార్యకయినా భర్తను గురించి అలాంటి వార్త తెలిస్తే భయమే కదా!

"పొరపాటు పడుతున్నావేమో రేణూ. వివాహానికి పూర్వం అతని తల్లి, తండ్రిని మీ మామయ్య చూశాడని చెప్పావు కదూ?"

"లేదు క్రాంతి.. పాప అచ్చు వారిలాగే ఉంది" అన్నది. నేను క్షణం ఆలోచించాను.

"తొందరపడకు. నేను ఆవిడతో మాట్లాడతాను" తలుపు తీసి బయటికి వచ్చాను. వెనుకవైపు ఉన్న వరండా డైనింగ్ రూముగా వాడతారు. అక్కడే ఆవిడ పిల్లకు అన్నం పెడుతోంది.

"నమస్తే! నేను రేణు స్నేహితురాలిని."

"నమస్తే.. కూర్చోండి" అన్నది.

ఆవిడను పరీక్షగా చూశాను. ఇరవై రెండు, ఇరవై మూడు కంటే యెక్కువ లేదు వయసు. వేషధారణ చూస్తే చదువు, సంస్కారమున్న స్త్రీలాగే కనిపించింది. ఆవిడ కళ్ళలో కూడా నీళ్ళు తిరుగుతున్నాయి. రేణు అన్నట్టే పాప అచ్చు రాఘవలాగే ఉంది.

"ఎక్కడ ఉంటున్నారు?" అన్నాను.

"వివాహం అయ్యాక రెండేళ్ళు అత్తగారి ఊరిలో ఉన్నాను. అపర్ణ పుట్టిన దగ్గరనుంచి మా పుట్టింట్లో ఉంటున్నాను నేను. ఉద్యోగం వెతుక్కుంటానని వచ్చారు" చెప్పలేక ఏడ్చింది.

"ఊర్కోండి.. ఊర్కోండి. రేణు పొరపాటేం లేదు" అన్నాను సాటి స్త్రీ మోసపోయిందన్న జాలితో.

"ఎవరి పొరపాటు కాదు. నా గ్రహపాటు. ఉద్యోగం దొరకగానే వచ్చి తీసుకు వెళతానని వ్రాసిన మనిషి. తను రాలేదు సరికదా దాదాపు సంవత్సరంన్నర నుంచి ఉత్తరాలు లేవు. నాన్నగారు హైద్రాబాద్ వచ్చి ఆరా తీస్తే ఉద్యోగం దొరికిందని, మరో వివాహం చేసుకున్నాడని తెలిసింది. నమ్మలేకపోయాను" అన్నది.

కళ్ళు ఒత్తుకుని తలెత్తాను. అవతల గుమ్మంలో నిల్చున్న రేణు కూడా కళ్ళు ఒత్తుకుంటోంది.

"మాకేం తెలియదండి. నిరుద్యోగినని, రేణుతో పరిచయం ఏర్పరుచుకున్నారు. తను అప్పటికే డాక్టరుగా పనిచేస్తుంది. మెడికల్ రిప్రజెంటేటివ్‌గా ఉద్యోగం వేయించింది. ఏ మాత్రం వివాహితుడని తెలిసినా జాగ్రత్త పడేది."

"అంతా నా దురదృష్టం" అన్నది. ఇద్దరూ భోజనాలు చెయ్యలేదని వారి ముఖమే చెబుతుంది. ఇద్దరి చేతా రెండేసి ముద్దలు మింగించేసరికి పెద్దలు గుర్తుకు వచ్చారు. ఆవిడకు పనిమనిషి చేత పడక వేయించింది. ఆవిడ పెళ్ళి ఫోటో తెచ్చి చూపించింది.

"ఆయా! పాపకు పాలు పట్టు. అమ్మను పంపించి వస్తాను" అని రేణు నా వెంట బయలుదేరింది.

"క్రాంతీ.. ఇంకా సందేహమా?"

"లేదు రేణూ! ఫోటోలో స్పష్టంగా కనిపిస్తుంటే. అదీకాక అపర్ణ అచ్చం రాఘవగారిలాగే ఉంది."

"నేను పూర్తిగా మోసపోయాను.."

"అంతే అనుకోవాలి. అందుకే మనవారు తెలిసినవారు కావాలంటారు. అటు ఏడు తరాలు ఇటూ నాలుగు తరాల చరిత్ర త్రవ్వుతారేమో. "

"విజయవాడలో వారి తల్లి, తండ్రితో మాట్లాడాను క్రాంతి. వర్ణాంతర వివాహం కాబట్టి తమ ఆశీస్సులుంటాయిగాని తాము రాలేమని అన్నారు కదా. "

"రంకు నేర్చినమ్మ బొంకు నేర్వదా అన్నట్టు, అద్దె తల్లితండ్రులయి ఉంటారు" అన్నాను.

"ఇప్పుడేం చేద్దాం క్రాంతీ?" ఆమెఏడ్పు గొంతుతో అడిగింది.

"రాఘవగార్ని రానియ్యి"

"నాకు చచ్చిపోవాలని ఉందే"

"పిచ్చి మాటలు మాట్లాడితే నాలుగు తంతాను. భర్త తోడిదే లోకం అన్నది సీతా సావిత్రి కాలం నాటిమాట రేణూ. నీవు నీకోసం జీవించాలి" అన్నాను.

"రాఘవను చూస్తే నీకు అనుమానం కలుగుతుందా?"

"గొప్ప నటుడు. ఎంత దూరం వస్తావు. మళ్ళీ ఒంటరిగా రావాలికదా, వెళ్ళు నేను వెడతాను."

"సరే..:" నిరాశగా వెను తిరిగింది.

"రేణూ నాకు ఒక మాట ఇవ్వు. ఎలాంటి అఘాయిత్యం చెయ్యనని" చేయి చాపాను.

ఆమె నవ్వింది. ఆ నవ్వులో జీవం లేదు. "లేదు. ఏం చెయ్యను లత కోసమైనా బ్రతకాలి" అన్నది.

మాతృత్వం యెంత మహత్తరమైనది. ఆ ప్రేమ మిగతా అన్నింటిని మరిపిస్తుంది కాబోలు. రేణు దూరం వెళ్ళాక త్వరత్వరగా ఇంటిదారి పట్టాను.

మర్నాడు మా బడిలో ఇన్‌స్పెక్షన్‌తో అసలు ఆలోచించటానికి తీరలేదు. మూడవరోజు బడినుంచి వచ్చి టీ తాగుతుండగా శ్రీవారు వచ్చారు.

"ఇందాక మార్కెట్టులో రాఘవ కనిపించాడు క్రాంతి. పూలరంగడిలా ఉన్నాడు."

"అతనికేం కష్టమండీ ఇద్దరు భార్యలుంటే. ఒక భార్య సంపాదించి పెడుతుంది. మరో భార్య వంట చేసి పెడుతుంది" అన్నాను కసిగా.

ఒకసారి వెళ్ళి రేణుని చూసిరావాలి, అలాగే ఏమంటాడో మహానుభావుడు వినాలి.

"వాసూ! ఒకసారి రేణుని చూసి వస్తాను."

"నేనూ రానా? ఇద్దరు భార్యల నడుమ రాఘవ ఎలా వుంటాడో చూడాలి."

"రేణు సిగ్గుపడుతుంది. మరో రోజు వెళదాం" అన్నాను.

"ఏం భయంగా వుందా? అతడిని చూసి నేను మారిపోతానని" హాస్యంగా అడిగారు.

"ఏం అతడిని చూసే నేర్చుకోవాలా? ఊ అంటే ఊడిపోయే బంధాలు ఆంక్షలతో ముడివేసే మూర్ఖురాలిని కానని తమరు గ్రహించాలి" అని బయటికి నడిచాను.

రేణు గదిలో ఉందేమో. ఆమె మాత్రం మూర్తీభవించిన శోక దేవతలా ఉంది. హాల్లో ఉన్న చిన్న మంచం మీద ఆమె కూతురు నిదరబోతుంది. ప్రక్కనే కూర్చుంది.

మాట్లాడితే ఏడ్చేలా ఉంది. అందుకే లోపలికి వెళ్ళాను. రేణు గంభీరంగా కూర్చుంది. రాఘవ ఏదో చదువుకుంటున్నాడు.

"సారీ.. " వెనక్కి తిరిగాను. అతనుంటే ఇల్లు నిశ్శబ్దంగా ఉంటుందా అనుకుని గదిలోకి వెళ్ళాను.

"రా క్రాంతీ! నీకంటే నాకెవరున్నారు?" రుద్ధ కంఠంతో అంది రేణు.

"రండి..రండి" రాఘవ కూడా పిలవటంతో వెళ్ళక తప్పలేదు. వెళ్ళి మోడా లాక్కుని కూర్చున్నాను.

"చూడండి క్రాంతీ మీరు రచయిత్రులేమో. ప్రేమకు నిర్వచనం చెప్పగలరా?"

"మీ దగ్గర నేర్చుకుంటుంది లెండి. పెళ్ళి ప్రేమ అంటే ఏమిటో" వెటకారం చేసింది రేణు.

"చూడండి మీ స్నేహితురాలు పెనం మీది పేలపు గింజలా యెగిరెగిరి పడుతోంది. నాకు ప్రేమ, పెళ్ళి అంటే ఒక నిశితమైన అభిప్రాయం కలగక మునుపే నా వివాహం జరిపించేశారు. నేను రేణును ప్రేమించాను తప్పా?"

"ప్లీజ్ రాఘవా. దయచేసి ఆ ప్రేమ పేరు నా ముందు యెత్తవద్దు" కోపంతో వణికిపోతుంది రేణు.

"నేను చెప్పింది నిజం ఆవిడతో నాకెలాంటి సంబంధం లేదు."

"సిగ్గులేదు ఆ మాట అనడానికి."

"రేణూ! నేను సిగ్గుపడే పని చెయ్యలేదు. మీ ప్రక్క ఇంట్లో అద్దెకు వచ్చినప్పుడు మొదటిసారి నిన్ను చూశాను. ప్రేమించాను. పెళ్ళి చేసుకున్నాను."

"ఉద్ధరించారు. మొదటే వివాహమయిందని యెందుకు చెప్పలేదు?"

"నా మనసులో నాకు వివాహం అయినట్టు భావించలేదు కనుక. ఆ మాటే మీ వాళ్ళతో చెప్పాను."

"చాల్లే సమర్థింపు" రేణు ఆవేశంలో మాట్లాడలేకపోయింది.

"చూడండి మీ విషయం తనతో పూర్తిగా తేట తెల్లంగా చెబితే ఇష్టమైతే అంగీకరించేది, చెప్పకపోవటం చాలా పొరపాటు" అన్నాను.

"కాదని నేను అనటంలేదు. నా తప్పుకి ఏ శిక్ష విధించినా సిద్ధమే" అన్నాడు.

"ఆయనతో చెప్పవే క్రాంతీ! తక్షణం ఆవిడని తీసుకుని ఈ ఇల్లు వదిలి పొమ్మను" రెండు చేతులతో ముఖం దాచుకుంది. రేణు కొన్ని నిశ్చితమయిన అభిప్రాయాలున్న స్త్రీ. తండ్రి పోయినా మేనమామల అండదండలతో మెడిసిన్ చదివింది. కొందరు ఏమనుకుంటారంటే వివాహం కాదని భయపడి దొరికినవాడిని చేసుకుంటారని. అది రేణు విషయంలో ఎంత మాత్రం నిజం కాదు. తన మేనమామ కొడుకులిద్దరూ తనను చేసుకుంటామని వస్తే వారిని అన్నలుగా భావానని నిరాకరించింది.

"రేణూ!"

"అవును రేణునే. మిమ్మల్ని ఎంతగా అభిమానించాను. ఈ క్షణం అంతగా ద్వేషిస్తున్నాను. వెళ్ళిపో.."

"నా నిర్ణయం కూడా విను రేణూ. ఎట్టి పరిస్థితుల్లో కూడా ఈ ఇల్లు వదిలిపోను అర్థం అయిందా?""

"నేనే వెళ్ళిపోతాను లెండి."

"రేణూ ఆవేశపడకు" వెళ్ళి రేణుని చెయ్యి పట్టి ఆపాను.

"నాదే ఆవేశం అంటావా?" రేణు ఏడ్చింది.

"రేణూ జరిగిందాన్ని గురించి ఎంత బాధపడినా లాభం లేదు. జరగబోయే విషయాన్ని గూర్చే ఆలోచించాలి."

నా ప్రక్కన కూర్చోబెట్టుకున్నాను మరో మోడామీద.

"అదికాదు రాఘవగారూ. ఇప్పుడు ఇష్టంలేని వివాహాలు ఎన్ని రద్దుకావడం లేదు.? ఒక్కసారి విషయం రేణుకి చెప్పి విడాకులు తీసుకుంటే హాయిగా ఉండేది కదా"

"నాకు అప్పుడు అంతగా ఆలోచన రాలేదు. మరోవైపు రేణు అంగీకరించదేమోనన్న భయముండేది. మీరు స్వార్థమే అనుకోండి మరేదైనా అనుకోండి."

"మరి ఇప్పుడు ఆమె గురించి ఏమాలోచిమంచారు?"

"ఆమెకి ఇష్టమయితే మరొకరిని చేసుకుంటే నాకేం అభ్యంతరం లేదు. అలా కాదంటే, నెలనెలా కొంత డబ్బు పంపుతాను. తన పుట్టింట్లో ఉంటుంది.

"మూడు సంవత్సరాలుగా మీరు డబ్బు పంపితేనే మావారు పోషించారా? ఇంక ముందు అలాగే పోషిస్తారు లెండి. ఇక ఈవిడతోనయినా సక్రమంగా ఉండండి. పాత ఒక రోత, కొత్త ఒక వింతగా భావించకండి."

అందరం చూశాం. గుమ్మంలో ఆమె నిల్చుంది. అతను కొర కొర చూశాడు.

"చూడండి.. తల్లి తండ్రి బలవంతం మీద వివాహం చేసుకుంటే ఇలాగే ఉత్తరాలు రాస్తారా?" చేతిలోని ఉత్తరాలు నామీదికి విసిరింది. అతని ముఖం ఎర్రగా మారిపోయింది. విచ్చుకున్న ఉత్తరంలోని అక్షరాలు వద్దనుకున్నా నా కంటబడ్డాయి.

నా ప్రియాతి ప్రియమైన సరూ! కాగితాన్ని మడిచాను. పూర్తిగా చదవలేదు.

"చదవండి. మరేం పరవాలేదు. సరోజ , సరోజ అంటూ పలవరిస్తూ రాశారు" ఆమె వెక్కుతూ అన్నది.

"అవును రాశాను. రేణును చూడక మునుపు రాశాను" నిబ్బరంగా అన్నాడు అతను. ఆ నిబ్బరం కరువయ్యేనా స్త్రీ అబలగా పరిగణింపబడుతుంది?

"ఏం రేణు కంటే అందమయినవారు. ఆస్తిగలవారు కనిపిస్తే అప్పుడు రేణును మరిచిపోతావు కదూ..ఛీ...ఛీ" ఆమె అసహ్యంగా చూసింది.

"నా ఇష్టం. నువు తక్షణం వెళ్ళిపో."

"వెళ్ళి చేతులు ముడుచుకుని కూర్చుంటాననుకుంటున్నారేమో మీ అంతు తేలుస్తాను."

ఎంత సున్నితమయిన పరిస్థితి ఏం చెప్పగలను. కొన్ని నిమిషాలు మౌనంగా దొర్లిపోయాయి.

"నేను వెళ్ళిపోతున్నాను. మీరయినా క్షేమంగా ఉండండి" అసహాయంగా ఏడ్చింది. ఆమె వెళ్ళి తన బ్యాగుల్లో సామాన్లు సర్దుకుంది. రేణు ఆదుర్దాగా లేచింది ఆమె యెదురుగా నిల్చుంది.

"చూడండి, మీరు ఈ విషయంలో ఎంత నిరపరాధులో నేను అంతే. నన్ను ఆలోచించుకోనివ్వండి. చీకటి పడింది. ఇప్పుడు ఇంటరిగా ఎలా వెళ్ళారు?"

"జీవితాంతం ఒంటరిగా వెళ్ళాల్సినదాన్నే. మరేం పరవాలేదు."

"నా మాట వినండి. రేపు మీ నాన్నగారు వస్తారు. అప్పుడు ఆలోచించుకుందాము."

"అవునండి సరోజనిగారూ. చీకటి పడింది. బయటకి వెళ్ళినా మీ ఊరి బస్సు దొరకదు" అన్నాను.

ఆమె ఆగిపోయింది. పది నిమిషాలుండి వచ్చేశాను. ఏం చేయాలో తోచలేదు. యెంత ప్రయత్నించినా సరోజ మీద కోపం రావటంలేదు. జాలికలుగుతుంది. ఆర్ధిక స్వాతంత్ర్యం లేని స్త్రీ ఎలా ఒంటరిగా జీవించగలదు. పుట్టింట్లో అయినా మరెక్కడయినా తను బాగుంటేనే గౌరవం లభిస్తుంది. జీవితంలో ఎంత భాగం గడిచిందని ఆలోచిస్తూ ఇంటికి వచ్చేశాను.

ఆ తరువాత రేణును కలుసుకోవటం వీలు కాలేదు. జిల్లాలకు ప్రాక్టికల్స్ ఎక్జామినర్‌గా వెళ్ళాను. నా పని ముగించుకు వచ్చాక, ఓ రెండు రోజులు ఇల్లు సర్దుకోవటంతో సరిపోయింది.

"పని కుర్రాడి చేతి భోజనంతో జిహ్వ చచ్చిపోయింది. డైటింగ్ ఆటోమాటిక్‌గా వచ్చేస్తుంది" అన్నారు శ్రీవారు బయటనుంచి వస్తూనే.

"మీరు వంట నేర్చుకోండి స్త్రీలు ఉద్యోగాలు చెయ్యటంలేదూ."

"అలా అయితే పురుషులంతా రాఘవలా చెయ్యాలి. నిన్న తోచక సినిమాకి వెడితే ఇద్దరి భార్యలతో అతని హంగు చూస్తే అసూయ వేసిందనుకో."

"నిజం చెబుతున్నారా?"

"అబద్ధం చెప్పే ఖర్మ నాకేం పట్టింది. కావాలంటే వెళ్ళి చూడు. ఎంచక్కా. నువ్వు లేనప్పుడు ఇంకో భార్య ఉంటే బావుండును అనిపించింది."

అప్పుడు వారి హాస్యం నా బుర్రకెక్కలేదు. పని తెముల్చుకుని రేణు ఇంటికి వెళ్ళాను. ఆయా ఇద్దరి పిల్లలను బయట ఆడిస్తోంది.

"అమ్మ లేదమ్మా. సుట్టాలెవరో రాగా వారివెంట పోయింది" అన్నది.

"నేను వచ్చానని చెప్పు. రాగానే ఒకసారి రమ్మన్నానని చెప్పు."

"సరోజమ్మ ఉంది. అయ్య వచ్చిండు"

తప్పదన్నట్టు లోపలికి అడుగు పెట్టి డైనింగ్ హాలు పరదా తొలిగించాను. నా ఆశ్చర్యానికి అంతులేదు. రాఘవ నోరు చాపాడు. సరోజ సిగ్గు పడుతూ ఏదో త్రుంచి నోట్లో పెట్టటం గ్రహించాను. పరదా వదిలేశాను అప్రయత్నంగా.

"ఏమిటి అల్లరి వదలండి" సరోజ గొంతు అది. నోట్లో ముద్ద ఉందేమో రెండు నిమిషాలు మాట్లాడలేదు.

"సరూ! నువ్వు వచ్చాక మళ్ళీ కడుపు నిండా భోజనం"

"అన్నీ కబుర్లు.."

"నిజం సరూ! రేణును వాళ్ళమ్మ మగాడిలా పెంచింది."

"పొండి బాబూ మీ మాటలు నమ్మిందెవడు. నా మీద ప్రేమలేదన్నారు."

"అదంతా నీకోసం నీ మంచి కోసం. అపర్ణ కోసం" ఇక వినలేకపోయాను. వెనుతిరిగాను. నా చెప్పుల చప్పుడు గట్టిగానే వినిపించింది. వారు మరో లోకంలో ఉన్నారు. బ్రతక నేర్చిన మగవాడు అనుకున్నాను. ఇంటికి వచ్చి వాసుతో విషయాలు చెప్పి కాస్త తేలికపడ్డాను.

"అతను మంచి నటుడు. ఇద్దరి దగ్గర చెరోమాట చెప్పి హాయిగానే ఉంటాడు చూడు" అన్నారు.

“అలా ఉంటే ఒకందుకు మంచిదేలెండి" అన్నాను. రాత్రంతా రేణును గూర్చే ఆలోచించాను. వ్యక్తిగా స్వతంత్రంగా బ్రతికిన మనిషి తన జీవితంలో మరొకరు భాగం పంచుకోవటం సహిస్తుందా? నా ప్రశ్నలకు జవాబులు దొరకలేదు. మూడు రోజులయినా రేణు రాలేదు. వెడదామని తయారవుతుండగా రేణు వచ్చింది.

"పాపేది?"

"నాలుగు రోజులకే సరోజ దగ్గర మచ్చిక అయింది. రానని గోల. సరే అని వదిలేశాను" అంది అతి సామాన్యంగా.

ఇంట్లోకి వచ్చి కూర్చున్నాము.

"మొన్ననే వద్దామని తయారు అయ్యేసరికి మామయ్య అమ్మ వచ్చారు. రెండు రోజులు వాళ్ళ గోల."

"ఎందుకు?"

"ఎందుకేమిటి, సరోజ విషయంలో ఇద్దరం మోసపోయినపుడు కష్టమో, సుఖమో ఇద్దరం అనుభవించాలని నేను నిశ్చయించుకున్నానే. అదికాక అపర్ణ ఆడపిల్ల. మనవాళ్ళింకా తప్పెవరిదయినా స్త్రీ నెత్తిన రుద్దాలనే దృక్పథం కలవారు."

"అందుకని ఆవిడను శాశ్వతంగా ఇక్కడే ఉండి పొమ్మన్నావా? రాఘవ అన్నదే మంచిపని. డబ్బు పంపించండి" అన్నాను ఏమంటుందో చూద్దాం అని.

"ఎక్కడో ఆత్మ న్యూనతతో బాధపడుతూ బ్రతికే బదులు ఇక్కడే ఉండనియ్యవే. భార్యల చాటున పని మనుషులతో కాలక్షేపం చేసే భర్తలు ఎందరు లేరు. నేను కాంప్రమైజ్ అవుతున్నాను" అంది. ఆ మాటల వెనక యెంత అసహాయత?

"కొన్నాళ్ళు పోతే ఆవిడ తలకెక్కి కూర్చుంటుంది. అప్పుడు నువ్వే పరాయిదానివి అవుతావు."

"కావచ్చు క్రాంతీ రాత్రింబవళ్ళు ఆలోచించినా ఇంతకంటే మంచి పరిష్కారం కనిపించలేదు."

"నువ్వు..నువ్వు చాలా పెద్ద త్యాగం చేస్తున్నావు."

"వద్దే అలాంటి మాటలకు. త్యాగం, ప్రేమ అంటే మంట పుడుతుంది నాకు" అన్నది.

ఆలోచిస్తూ ఉండిపోయాను. వారు ఎలా ఉంటారన్నది కాలమే నిర్ణయించాలి. రేణు ఎక్కువ భాగం బయటనే ఉంటుంది కాబట్టి పరవాలేదు అనుకుంటారు ఆశావాదులు. కొన్నాళ్ళు పోతే ఆవిడే పెత్తనం చెలాయిస్తుంది అంటారు మరికొందరు. కాఫీ త్రాగి వెళ్ళిపోయింది రేణు. విషయమంతా విని శ్రీవారు రేణు నిర్ణయాన్ని సమర్థించలేదు.

"డాక్టరు చదివింది, హాయిగా, వేరుగా ఉంటేనేం?"

"ప్రేమ గుడ్డిదండీ బాబూ. అది రాఘవను వదిలి ఉండలేదు" అన్నాను. రేణు మాటలు మననం చేసుకుంటూ.

"రేణులా స్వతంత్రంగా బ్రతకగలిగే శక్తి ఉన్నవారు తెగింపు చేయకపోతే ఇక మామూలు స్త్రీల సంగతి ఆలోచించవలసిన పనేముందిలే" అన్నారు. ఆ విషయం దాదాపు మరిచేపోయాను.

మాది హైస్కూల్ నుంచి జూనియర్ కాలేజీగా మార్చారు. కొత్తగా ఎం.ఎస్సీ పాసయి వచ్చింది తంగం. చక్కగా ఉంటుంది. అకస్మాత్తుగా ఓ రోజు స్వీట్స్ తెచ్చి తను వివాహం చేసుకున్నట్టు ప్రకటించింది.

"కంగ్రాట్స్, వరుని వివరాలు చెప్పవమ్మా తల్లీ" అన్నాము.

"హైస్కూల్ సెక్షన్‌లో పనిచేసే ఎల్.డి.సి" అన్నది.

"యెవరూ? సుందరమా?" ఆశ్చర్యంగా చూశాను.

"అవును. మీ రచనలన్నీ థియరీ కొరకేనా? ప్రాక్టికల్‌గా మాత్రం నేను ఎం.ఎస్సీ చదివాను. పి.హెచ్.డి కావాలి కదూ" అడిగింది.

"ఓ. తంగం అదికాదు.. అదికాదు." యెలా చెప్పాలి జనవరిలో అతని భార్యతో ఎగ్జిబిషన్‌లో కనిపించాడని, ఆవిడ వ్యవసాయం చూస్తూ ఊర్లో ఉంటుందని. తంగం వెళ్ళిపోయింది. ఎవరో ఒకరు సుందరం వివాహితుడని చెబుతారు. తంగం ఏం చేస్తుంది? నా తల తిరిగిపోయింది. ఇలాంటి కేసులు నాకే కనిపిస్తాయా? చట్టం, న్యాయం, ధర్మం తరువాత సంగతులు. అమ్మాయిలు. వివాహం కావలసిన స్త్రీలు జాగ్రత్తగా ఉండాలి. ప్రేమ అనేది సినిమానుంచి దిగుమతి చేసుకుని అదొక అనుభవం కోసంకాక ఆచరణ కోసం, ఆమోదయోగ్యంగా ఉండాలి. వరుడి డిగ్రీల గురించి ఆరాటపడేకంటే అతని పూర్వాపరాలు తెలుసుకోవాలి.

అంతర్జాతీయ మహిళా సంవత్సరం అయినా మరేదయినా, వేదిక వరకే పరిమితమయింది. ఇలాంటి సమస్యలు కనిపించవు. అమ్మాయిలూ జాగ్రత్త. నేను నా విద్యార్థినులకు చెప్పే మాట ఇదే.

COMMENTS